

שגולגלו בדחפיות רגל מזלת מטוס דקוטה. מצב הרוח השתפר במקצת. התאספנו ליד מקלט המפקדה, לשמוע מה קורה בכלל. לא נפגע איש, אך נפגעו קו מים ונפגעו עופות. העופות כבר הגיעו למטבח; היו כל הסיבות לצפות לשיפור בתפריט.

הימים הבאים היו מלאי מתח. המצרים לא תכננו, לעת עתה, לתקוף אותנו ישירות אלא הסתפקו בהפגזות, או במה שאנשי המקצוע קראו - אש הטורדה. ובכלל, אוצר מילים חדש, טרמינולוגיה שלמה חדשה היה עלינו לעכל. עם קום המדינה החדשה הופיע מילון שלם של ביטויים חדשים בעיתונות (שרק לעתים רחוקות הגיעה אלינו) וברדיו ('קול ירושלים' הפך ל'קול ישראל', בתחילה די חלש, בגלים קצרים), והעשרת השפה במילים חדשות הייתה תהליך שאפשר למדוד בשעות. עתה זה היה הפגזה והפצצה. עד כה הסתפקו במונח הכוללני הרעשה. הטרמינולוגיה לא שינתה הרבה בתוצאה: הפגזים נחתו, לעתים במספר רב. או בלילות, במטח יחיד כל שעה ובדייקנות מרבית. למדנו להבחין באש השילוח ולספור את השניות עד לנחיתה - ולקחת מחסה בהתאם. גם הקוטר שיחק תפקיד. תחילה הפגזו אותנו ב-25 ליבראות (כ-105 מ"מ), מאוחר יותר היו גם תותחים של 100 ליבראות. בקושי אפשר היה להבחין בבור פגיעת הקוטר הקטן בקרקע, שהתייבשה לבטון; גם הבור מהתנפצות הפגז הגדול - 100 לי, לא גדול. אך שניהם עשו נזק רב, בעיקר בלולים, שם די היה בהדף האוויר, כדי לגרום לקטל המוני.

במפקדה רשמו את המטחים ומקום הפגיעה. נפגעו קו מים, שאפשר היה לחסום מיד, צריפים ובתים, חדר האוכל, אך לא ישיר, הגרנטור, פרדה, ראשי בקר אחדים והלולים. הסיכום בכל זאת היה מעודד: הנזק היה ברכוש בלבד, איש לא נפגע במשך כל חודשי המלחמה. היה לנו הרבה מזל - אם אפשר לראות זאת כך. פצצת תבערה עקרה נפלה בפתח מקלט המטבח ואפשר היה לסלקה מיד. הייתה פגיעה ישירה בבונקר קטן בתעלה המרכזית, אך האיש שישב שם היה בדרך בשליחות או תפקיד כלשהו.

מטוסים מצרים תקפו פעמים מספר. הם התיישרו לאורך התעלה המרכזית ופתחו באש מקלעים. ניסו את מזלם גם עם פצצות. הפגיעות לרוב לא היו ישירות, אך גרמו נזק לא מבוטל. הנשק האנטי אווירי היחיד שלנו היה מקלע 'שפנדאו', שעם ה-800 כדורים בדקה שלו היה הסיכוי היחיד לעשות משהו. אליעזר לוי באמת הצליח ליירט ספיטפייר - או כך לפחות היה נראה לנו, כי לאחר שהנמיך כבר לא התרומם מעלינו. הוא התרסק כק"מ מאתנו.

נני, בניהול המטבח, למדה להסתדר עם אש ההטרדה הלילית. אפשר היה לסמוך על דייקנות המצרים; בדיוק שעה; כך התרוצצו הבחורות, אם היה צריך לקחת מים מברז קרוב בחוץ או לסלק פסולת או לגשת לבונקר המחסן. האוכל השתפר והגיע לרמה, כפי שמעולם לא היה בגברעם, גם בימי שלום. בשר בקר ועוף היו לפרטי הדיאטה היומית הקבועים. בהתחלה הטבחיות עוד ביקשו לדאוג לתפריט דיאטטי לשני חולי האולקוס, בן וּוְלֹלְיָה, אך אלה הודיעו למטבח, שמעדיפים אוכל רגיל. וכן היה: עם תום הקרבות עלו שניהם מן התעלות בריאים ומשחררים מהאולקוס...

ביצים, ללא הקצבה, היו למאכל יומי. מהחלב עשו חמאה, להנאת הכלל. וגדעון גרינברגר, כרופא אחראי, שלח תזכורת למפקדה ובה התריע על עוזף החלבונים בתזונה. צחוק אדיר הייתה תגובת הלוחמים. לילה אחד נכנס גרשון דובנבויס, המ"פ, מפקד פלוגה א', למקלט המטבח, אחרי שחזר מסיוור. רעיה ון אסו עבדה כטבחית. גרשון היה בעל הומור דק ואהב למתוח את הבחורות. "שמעי, רעיה", כך אמר, "עשי לי חביתה מ-8 ביצים, hoerst Du, acht Eier", ניסה להדגיש את ההזמנה בכמה מילים בגרמנית עילגת, שלמד מי יודע היכן. "Seeker", ענתה רעיה בהולנדית - ודאי, אין בעיות. גרשון עצמו לא האמין כל כך למראה עיניו, כשרעיה הגישה לו את החביתה משמונה ביצים. לא ברור איך היה מסוגל לעכלה.

ההפגזות נמשכו בעוצמה משתנה, הרבה פגזים עקרים, שניתן להבחין בהם את שנת הייצור: 1918. מיישהו הרוויח עליהם הרבה כסף במצרים. יום אחד הגיעו אלינו שלושה תותחי שדה צרפתיים, גם הם משנת ייצור 1918. משהו אחר לא היו אז מוכנים למכור לנו. קוטרם 50 מ"מ ותפקידם לירות לתוך ברברה כדי להבריח את המצרים דרומה, כחלק ממתקפה שהתנהלה צפונה מאתנו באשדוד, שם נעצרה התקדמות המצרים. אפשר היה להבחין בפגיעות בבית הספר בברברה; המצרים לא התרגשו מכך במיוחד.